

## **СИМВОЛИ В МІЖКУЛЬТУРНОМУ СПІЛКУВАННІ**

Для адаптації студентів-іноземців в українському освітньому просторі, полегшення їхнього входження у нову культуру і оволодіння ними навичками міжкультурної взаємодії, безумовно, потрібна ефективна соціально-педагогічна діяльність всього колективу викладачів і співробітників.

Початковий етап навчання українській мові як іноземній на підготовчому відділенні відіграє провідну роль у процесі оволодіння новою для них культурою. Мова, а особливо її лексико-семантична система, є відображенням національного сприйняття загальної картини світу, бо ґрунтується на встановлені взаємозалежності між словом, поняттям та елементом дійсності, який воно позначає. З одного боку, вона концентрує в собі духовне надбання того чи іншого етносу. Тому, якщо виходити з постулату В. фон Гумбольдта, що «людина думає, почуває і живе тільки в мові», то в словах і, ширше, в мовній системі бачимо «наслідки великої праці людського духу, колективний витвір духовної енергії народу». З іншого боку, мова споконвіку служить своєму носієві засобом інтелектуального членування світу (природи). Отже, феномен світу, пізнаного через мову, постає для людини таким, яким постає для неї її мова.

Як зазначав свого часу О. Потебня, майже кожне слово мови може виступати символом явищ дійсності. Символ – явище специфічно національне і, ефективність міжкультурної комунікації значною мірою залежить від знання мовної символіки.

Культурна символіка вербального та невербального спілкування у різних народів, ширша – у різних лінгвокультурних спільнотах – різна, іноді протилежна. Так, у японців листки папороті означають побажання гараздів у році, що наближається; листки мандарину – побажання, щоб мовлення того, кому їх дарують, було насичене дотепами і каламбурами; вічнозелені голки сосни – довголіття; бамбук – стійкості й сили; омар з панцирем на спині – захищеної від незгод, злигоднів старості. В українському ж узусі культурна символіка інша: дуб – це символ міці й сили; осика асоціюється зі слабкістю, лякливою; українці сприймають це дерево негативно; калина символізує прекрасну дівчину, Україну загалом; папороть асоціюється зі смертю, кладовищем; черепаха – символ повільності, зацьп –

швидкості, поспішності, боягузливості; лисиця – символ хитрості, лестоців. В українців чорний колір асоціюється з нещастям, бідною, смертю; білий – з чистотою та свіжістю, жовтий – зі зрадою. У японському узусі білий колір пов'язаний зі смертю, трауром; у монголів жовтий колір символізує кохання, білий – благополуччя й чистоту, синій – символ неба й вічності. До речі, позначення жовтого кольору асоціюється у народів по-різному: у росіян – з кульбабкою, у французів із золотом і яєчним жовтком, у англійців, казахів і киргизів – з маслом, в узбеків – з просом та ін.

Національно-культурна символіка тісно пов'язана з національно-культурними стереотипами, які впливають на менталітет та комунікативну поведінку носіїв різних мов і культур.

Що може бути об'єктом символізації у сучасних текстах, представлених в інтернеті? Політичні та соціальні події та явища («відродження монастиря як символ відродження духовності»); культурно-історичні, пов'язані з політичним контекстом поняття та явища («тризуб як символ влади»); поняття народних вірувань та релігії («писанка як символ пасхального свята», «яйце як символ вічного оновлення»); конкретно-історичного місця («лев як символ Галицько-Волинської держави»); конкретно-історичні події та часові періоди («Бабин яр як символ Голокосту»); морально-етичні та духовні цінності («Різдвяний птах (сокіл, голуб, орел) як символ духовної сили»); побутово-сімейні цінності («лелека – символ домашнього тепла»); окремі поняття та процеси, пов'язані з навколишнім світом («коло як символ руху»); поняття, пов'язані з діяльністю сучасної людини («бренд як символ чесного підприємництва»).

Отже, в мові будь-якого етносу, в тому числі українського наявна значна кількість національно-культурних символів. А це складова частина лексико-семантичної системи мови. Мовні одиниці як символи національної культури несуть у собі пізнавальний зміст, обмін яким і становить суть вербальної комунікації, а значить потребують засвоєння поряд з усіма правилами фонетики, граматики тощо.

Навчання іноземних студентів, згідно з концепцією мовної підготовки у ЗВО України, повинно враховувати їхні потреби в отриманні всебічної, якісної освіти, що сприятиме подальшому зростанню кожного як в особистісному, так і в професійному плані і дасть можливість бути конкурентоспроможним в обраній сфері, повноцінно орієнтуватися в новому соціально-культурному середовищі, на рівних брати участь у діалозі культур світового співтовариства.